

Ştefan Karavaev

VELƏTÇƏM PONDA

İllüstrasiya
Nur Mursi

Təm gvardija
Moskva — 1933

Ştefan Karavaev

Velətçəm ponda

Tom gvardija
Moskva 1933

Редактор *В. И. Дерябин*. Техред *Лойтерштейн*.
Рис. и обл. худ. Э. *Арнольд*. Сдано в производство 3/VIII-33 г. Подписано к печати 17/XI-33 г.
Изд. ДН-7. М. Г. № 3915. Форм. бум. $72 \times 105^1/52$.
1 п. л. Уп. Главл. Б-29629. Зак. 889 Тираж 2000.

17-я фабрика нац. книги ОГИЗа РСФСР треста
„Полиграфкнига“ Москва, Шлюзовая наб., 10.

DORONIKA ORDYN

- Talun eəktam vilə ...
- Mıj vilə?
- Vil skazki eəktam viştavny.
- O-o! Da ...
- Çss, çəv ...

Esə myjkə suskystisə da tuj kuza çələmən oşkalənə velətçişsez. Etə — Pasuk da Tola.

- Von i mijan kerku.
- A setən i Doroñika wawapym.

Negorən baitikə çıskənən ozlaq.

Pañnik dərevnəa (gortə) tujbs munis veskət, volkət, kyz linqejkaən vaçkəm. Talun nevnoçka usis ı̄mok. Tuj vyləp ı̄mbs, kujlə vylte çoçkom puk. Nevylt tipny seeəm tuj kuza. Setçə-zə ətərəs talun avii kəzət.

Pasuk da Tola, kyz eakylləz, tarəvtçənən ozlan, aslanbs Pañnik dərevnəalan. Kołənən vəranbs gigin-goginə kok tujok. Munikə əni vəra sə oz şetə, vylte kyz myjışkə rolənə. Toko Pasuklən sumkaas myjkə torətə. Pozə dumajtnə — golətənə kolodkayp ruçka da karandas.

Казавтəг loktisə gort dəpanı�. No gorttezanı� ez
ръга.

Vizzıstısa veşkyla wawapı� ordə, Doronika ordə.

— Bəra-ed loktim! — Рығыs kerkuə da wawaыslə
gorətis Pasuk. Seшша vagыl-vagыl munis komlabiçəz.
Toла sъ. şere.

— Toko tiјə, çelad, ed viştasə. Avi въеам. —
Sъaşis Doronika.

— Ogə, ogə. — Ətik əmiş gorətçisə Pasuk da Toла.

Doronika — pəriş-pəriş iňka. No چuzəmtwapı�, kъz
saŋga. A əmas piňnes kołemaş toko ətišəti. Lun i
oj kujlə gorvъvşordыn. Uməla-nı vermə vetlətпь, a
əmnas tronqыпь — въdənəs vermas. Ə.li, kər pъrisə
Pasuk da Toла, sija ədva-nı kerpitə, siž-vъ тъjkə
viştasə.

— Mъj wəra-inə kъvzat skazkisə? — Zonkaezlis
jualis Doronika.

Toла چuvjystis Pasuklə wokas, dumajtystis da тъjkə
suskystis.

Pasuk virs-virs keris пъrmas da viştalis:

— Эпза, vil skazki-vъ kъvzam ...

— Vilə, vilə. — Sodtis Toла.

A Doronika eтə i viçcişis. Gorvъvşordış lezcis.
Pukşis гэвеçə. Mъjkə vərətystis тъrppeznaş da ses-
kəmən pondis viştasпь;

— Olisə-vəlisə qed da wawa. Nыlən vəli zon —
Misa... Munisə remyt-remyt vərə. Əsisi... Misa
ətləyn... Remdə. Kajə səd i səd kъmər... Ui-j-j!
Vъvtыr koşalə. Illá prorok... Da kъz çarknitis, da
kъz гымгystis...

А Pasuklən da Toğalən pellezanıb sız-zə pondis
vüttə çarkjavnır da gytavnır.

— Eta vyl?

— Nozlı vyl?

Juaşənp niya. Aşpıbs şinneznıbsə suvtətisə, barətisə.
Viżətənp ətamədnıbs vylə. 8ıb oz şetə.

— Vyl, vyl vələm sija. — Viştalis Doronika. Pondis
vəra oşlan viştasnp, vədəoz əmsə piňlavnır, şinnesə
vəgətəlnp.

Pasuk da Toğa kəvzənp. Oz i vərətçə. Nekər nattə
siz ez kəvzə skolaın velətişəs.

Dugdis viştasnp Doronika. Çələ. Çələnp sız-zə
Pasuk da Toğa. Dumajtənp viştasəməs jılış. Vədkod
duma kolasınp Pasuklə juras şuris skolanıbs, kütis niya
talun püssisə. Püssisə sız: juasisə ızyt peremena kostə
vetlənp gortanıbs ńanla. A sessə ez loktə. Etaz kerlisə
niya ńe ətpriş-ni. Ńe ətpriş-ni kołalisə urokkez.
Skolaın oşınas viştalasə: uzalimə-pə gortənp, neto
vişəmənp petasə. No velətişbs unaiş-ni baitis pıkkət,
noraşlis ajmamnıslə, kədnə vidisə nijə, inđisə
skolaə, no niya ezə kəvzə i velətişəslis i ajmamnıslis.
Unaiş sız-zə baitis pıkkət i pioner vozatəj.

Pasuk əni i dumajtə: „Myj-zə kerənpə skolaas?..
Vidas vəra kinkə menə, alı oz?.. Vyl-ja eta skazkiys?..“
Sijə-zə, tıddalə, dumajtə i Toğa. Sorlaşisə pılen
dumaeznıbs. Oz tədə myj kernə. Pıkalənp vıb ńetəv.

Gəveçənp çələmən pıkalə i Doronika.

Sija dumajtə vil skazki, kədə kəsjə viştavnp zon-
kaezlə.

A ətəras mytcişis gərd gəgħlan cuzzema sondi.

Çapkə təvşə kəzət jugərsə nevət coçkom ləm vylə.
Kojuystis etə jugərsə i sija kerku əvənnəzə, kytən
pukalisə Pasuk da Toła. Sondiňs vylqalə şeralə zon-
kaes vylıñ, myla niya püssalən skolais, myla niya
kvgənən Doronikaliş skazkiez, myla vəvətlənən aj-
mamnysə, velətişsə da pioner vozatəjsə.

KARÇ JƏRЬN

Kažavtəg çulalis ləg təv.

Ñevbət təlok sorən loktis sylqalan tulbs. Bödlañn pondisə şıvnı kajjez. Asmozən olə tulbssa ətər.

Setçin von əksəmaş rakaez da çavkannez. Gudyr-tənъ, karzənъ. Kerənъ aşsinıbs iz.

Ləzətan kyz vylə çukərtçəma vorovej tabun. Çivzənъ rüd vorovejjez, çetçalənъ uv vylis uv vylə. Nija sis-zə kerənъ aşsinıbs kyeemkə iz.

Pañnik vevdərən, paşkət da mezatəm ьв vylıb — kylıbtəm zyk. Goßənъ masinaez, gurətənъ traktorrez. Udarnəja, vermaşəmən pizə oñir. Etə — kolxoznikkez. Nija kəzənъ oşa. Pomalənъ tulbssa kəzan kad.

Zar keram skola karç jərə — i setən kylə zyk. Setən — velətcişsez uzałənъ grjadaez vylıb.

— Noko vermaşny!

— I burzyla i cozazyla!

— Kin kinəs ozalas!

Etaž baitənъ çelad. Etaž kylənъ vermaşan syez.

Nija saditənъ kartov.

Von setçin, jər pejəs dýnas, tıdalənъ kık zonka. Ðddən-ni myjkə dýsa vərətçənъ. Myskыrtçelasə da vəra i sulalənъ.

Etə nija, kədnə təvvət pəssalisə urokkez vılış. Nijsa, kədnə kəvzisə Doroñikaliş skazkiez. Etə — Pasuk da Toła, kədnə jəras talun vajətisə pionerrez.

— Ozaşń-pə, kыlin? — Tołalə suis Pasuk.

Toła zərətis velətçışsezlan da orətiş viştalis:

— Mijə medvura keram! Mijə vədənnətə ozalam!

— No-no, ozav da vəliş ossaş. — Viştalis gərd galstuka pioner.

Seşşa baitń dugdissə. Uzalənən vədənnəs. Saditənə kartov. Uzalikə mukədəs zıngətə şylə, kyz vaşamos. Tədalə əddən rad şələmən saditçə. Tədənən nijsa, rədəna-ja kolə garjıspən gər. Tədənən, eəka-ja kolə saditń kartovsə. Vədəs eta jılış velətisə skolaňn. Teorijanəsə əni peslənən praktikaən.

A kyz-zə uzalənən Pasuk da Toła? Kuzənən-ja nijsa, kyz kolə saditçənə? Vajə zərətam nə vylə. Pasuk tıjkə siž-zə koprasə, kyz vylənəj. A Toła kişlə gəpprezə vedra ponış kartov. Kыknannəs tədalə dumajtənə ətikə: çozzək pomavń-və da munń kytçəkə kotraşń. Uzalikə pondisə əddən terməşń. Pasuk garjıstas zýrnas gər, a Toła perxtə-ed kiştas setçə kartovsə. Coza munə nylən izy়. Vədənnəsə ozalənən. Saditənə vədsə grjada-ni. Pasuk suvtçəstis, výnqəntis da gorətis:

— To-ed mijə! Adzat, ozalim-taj!

— Ozalim, ozalim! — Avzə Toła, vədənnəslə osjaşə. Seşşa rad uvjas pondis çetçavń, oça ki sovkətnə, açəs şylə:

To-taj mijə, to-taj mijə,
To kyzı uzalimə:
Výna kiən, perxt kiən
Uzptəs pomalimə.

Saditən kartov.

Velətçissez suvtətisə şinneznyşə, vizətən pı vylə
Nekyz oz veritə, divujtçən, myla sə çoza pomalisə,
ozalisə vədənəs.

— Vəvətçukkez tijə! — Kinkə gorətçis.

— Ka-ka-ka, ki-ki-ki! — Şo eşa radjalə Toła. —
Ozalim-taj, ozalim!

— Ətta, kyz vəvətçən — Oz veritə velətçissez.

— Da loktə tijə vizətə!

— Şinokkeznanıyt kət vizətə!

Gorətlənə Pasuk da Toła.

Velətçissez inđətçisə pylaqə. Mukədəs vaitən:

— A vyl-ed nekə...

— Nozlı vyl...

— Noko, noko...

Loktisə pı dylə. Visətən. Peslən grjadasə kiez-
nanıys, malalən, guddən. Nekyz oz veritə.

— Ə-ə-ə, raz siž saditən?! — Əyəs gərd galstuka
pioner.

— Kəs munas-taj vevitəmaş. — Əyəs mədik.

— A kolasses! Oj-je-joj! Metra paşa...

— O-o! Ətik gəpas kartovys... vedra mymda!..

— Əykətisə grjadasə...

Ozaşəmən gorətlənə velətçissez da pionerrez. Seşşa
pondisə şeravny, vakşyń, çuñneznany pı vylə myt-
çavny, suñcavnny. Zyk lebis ətərtər. Toko mukəd
pionerəs və oz şetə, vizətən da dumajtən.

Pasuk da Toła ləgaşisə, duzgyltçisə, vyltə kyz miça
povo kymərtçis.

Termaşəmən loktə velətiş, Zinaida Petrovna.

— No myj tijan seşəməs? Myla od uzałə? — Sıə sija.

Pasuk da Toła uşkətçisə velətiş dənə, pondisə noraşın.

— Zinaida Petrovna, niya viziət şeralən! — Viştalıs Pasuk.

— Mijə ozaлимə-a, niya koltçisə-al — Sodtis Toła.

Velətiş zarqitis vədəppəs vylə, no 8ь ez şet, vytte kyz ez vezərt. Səvərən munis viziətnə Pasuklış da Tołalış uzałəmsə. Sija si3-zə grjadaesə kieznas pondis malavnə, guddynə. Nədər təyisi suvtəstis, təjkə dumajtəstis, no vəra 8ь ez şet, a şinnesə suvtəstis Pasuk vylə da Toła vylə.

Velətişsəz cələnə, 8ь oz şetə. Sulalənə, vytte tuvdəməş. Kəda nyr pəssas çuqsə şujsətəm da sulalə, a kəda səkasə kutəm da ənevurika gyzjalıslə. Vədəppəs niya vizişənə, təyis suas velətiş. Pasuk da Toła si3-zə sulalənə da vizişənə velətişliş kəv.

Seşşa velətişsə zagənikən viştalıs:

— Ti, Pasa da Toła, ed ləgalə... Umələssə uməla kerəmaş... Eta avi iz.

— Si3, si3!.. Uməla! — Kışaqkə kyz uşisə velətişsəz.

— Da dugdə-ni, çelad! — Ələ velətiş. I vəra pondis baitnə Pasuklə da Tolalə. — Tijə tədalə odə kuzə, kyz kolə saditnə... Juaşə mençim, qeto pionerrezliş.

— Təvvəlt-taj pəssalisə-da...

— Sijən i oz kuzə...

8yaşisə pionerrez.

Velətiş zarqitis vədəppəs vylə: i vədəppəs cələnə.

— A vyl-ed, zonnez, kolis lovlınpə ryr, ez kov urokkesə kołavnə. Eta jılış una-ni me baitli tijanlə,

norasılı ajiieznytlə, kədna siz-zə tijanla una eupisə pırrez vylanılt. — Pasuklə da Tołalə eza viştalis velətiş. Sıvərən vədənnibəsə eəktis:

— No, çələq, izəvən kola...

Bərə vədənnibəsə kütçisə uz verdə.

Toko Pasuk da Tołla kojtçisə sulavtən. Tołla mədis, tədalə, velətişlə myjkə viştavın, da adzə: Pasuk duzgyltcəma. I Tołla siz-zə duzgyltcis. Kəknappıv vəgyltəmən munisə jər dənə. Suvlisə i dumajtən.

Ny dənə loktis pioner vozatəj da laskova vaitə:

— Kəvzə-zə, oz kov rıssavın... gizşə pionerə...

Pasuk da Tołla və ez şetə.

Ok kyz pılən ləgnib petə. Şinnanıv-vy oz adzə nekinəs, myla velətişib nijə ez dorjy, a vaitə sijə-zə, myj vaitən pionerrez.

Pioner vozatəj munis ny dəniş, şıbətçis velətiş dənə. Kəkən pondisə myjkə vaitın. A Pasuk da Tołla sulavtən verşa duma peslisə. Nəm, nekycəm vur duma ez adzə. Seşşa Tołla guşenika viştalis:

— Pasuk, kolas tədalə ryr lovlınp...

— Da beşədaez i myj ne kołavın. — Siz-zə guşenika sodtis Pasuk.

Sondıls aslas jugərən susətçə skola jərə, tədə-vy kyz izalən pələq da kyz guşən suskətçə Tołakət Pasuk.

Nedyr myjış Pasuk da Tołla kytçekə munisə kotrashın. Karçjəriş rozqitçisə i məd velətişsəz da pionerrez.

Velətiş da pioner vozatəj sek-zə munisə Pasuk
aj ordə.

— Bəra-taj zonyt avı, vəra kytənkə kotrasə? —
Baitə velətiş.

— A çomoru-nı sijə... Unaiş-nı me sylə baiti...

— Təvvəlt niya uməla velətçisə Tolayskət... A
talun vot ez kuzə saditçən. Bait te zonytłə.

— Pionerə-və vot sijə kolə. — Nem sessə ez adzъ
sunъ da korətçis pioner vozatəj.

Dyr eəz etaz baitisə. Medvərən-nı Tołalən ajys suis:

— Ladno, me-inə baita vəra.

ЕАКЛА

Tul'svylən velətçissez kerlisə nə ətik ekskursiya.
Vetlisə vərə, kolxoz ьвvez vylə i mədiklaə.

Bvd kosta, kyz tuppı ekskursijaən, Zinaida Petrovna kerlis beşedaez (şorňiez). No bvd kosta mijan Pasuk da Toła enə şorňiesə ez kvyzə. Vərə nevaşypl vəli ekskursija — vetlisə velətnp ruez: kəzzəz, ńvvəz, pozummez i siž ož. Ekskursija ozyń vəli şorni. Pasuk da Toła, kət i vəlisə, no sijə ez kvyzə. Sesşa nija vydəppıskət eəe munisə vərə. Setçin kotaşisə torjən. Əktisə jagəd, povzətlisə kajjezəs da mylda.

Nijə kvvvesə, kədnə aslyńp viştalisə eə tul'snas, kər saditisə kartov, — niya ez-na vunətə. Loktənə bvd kosta, kytçə-vy nijə ez korə. No bvd kosta livo slənqəşəp vokpı livo oz kovzə.

Talun velətçissez vəra ləşətçəp ekskursijaən. Mədənpı tuppı vərə eakla.

Siz-zə, kyz i ozyńk, talunqa ekskursija ozyń Zinaida Petrovna kerə şorni. Velətçissez vydəppı kvyzəp bura. A Pasuk da Toła pukşəmaş medvərja partədə kiékəp şeraləp, gitzəp, sorlaləp mədikkezlə. No myla-vy şeravnp? Kyeam şerəm? A to myla.

Pasuk keris ɳan şələməsiş çäça-vəv. Suvtətis sijə parta vylə da pondis vəlis mödńy guşənmox:

— Tr-r-r, tr-r-r...

A Toła setən i vakşə şeralə, kuçikşis petə.

Sessha kazalış etə i mədik velətcişsez. Pondisə şeravnp. Levis zyk.

— K्यeəm setən zyk?! — gorətçis velətiş.

— Von-taj Pasukb. — Suis pioner.

Velətiş pondis baitnъ ləgən:

— Tijə vəra od kvyzə... A vəras-inə kyz?.. Kin ponda etə kolə?..

Siz velətişs vidis Pasukəs da Tołaəs.

A Pasuk da Toła ləgaşisə, ɳuzətisə aşşinys çukkez.

Velətcişsez vydənnys zəv kerşisə. Toko mukədəs guşəniка sənqalə da şinneznas malalə Tołaəs neto Pasukəs.

— Dak myj, og-ja myj-ja tədə vərsə?.. Eaksəda? — Orətis viştalis Pasuk.

Toła səvbərşan-zə sodtis:

— Me... eaksə tədə... Munam-ko vəras.

Ezə myjkə mədisə viştavnp, da velətişs pondis baitnъ oزلan.

Şorni pomaşşis.

— Əni, çəlađ, munamə vərə. — Viştalis velətiş.

Zolzəmən, terməşəmən çəlađs petisə ətərə. Şor-nitəmən, sənqaləmən tünəny tuj kuza.

Pañnik dərevnəsan „Zibdor“ vərəz kət i ыып-kod, a velətcişsez ezə myzə. Ozəşəmən tünəny kolxoz ыв dorət, şibətçəny vər dýnə. Medozyn tünən pylən velətiş — Zinaida Petrovna.

— Me naṭṭe meduna əkta...

— En-na... Me meduna!..

— Ə-ə-ə! Da me tymba nekin oz əktə.

Ossasən, vermaşən velətçissez. Ətik-vy əktə una, mədik eṣə unazъk.

Ətləy vermaşə i Pasuk:

— Me tymba vədənnət od əktə!..

Sıvərşan sız-zə avzə Toła:

— A me... A me... 8om korov tymba!..

Sız sporitəmən pýrisə vərə.

Goralə, rızətə vər. Çeladys uksən, suṭnalən, potkətən govk.

— U-u-u!..

— O-o-o!..

— A-a-a!..

Seeəm vyez paşkalən vər paşa, çanətən povo.

Govksə paşkətnə torətəmən otsalən gərd kuea kyrrez, otsalən vyd pələs kajjez. 8uvğəmən oklaşən vydköd ruez, — nija sız-zə otsalən paşkətnə govk.

Nevyt da çəskət ru vətlə vərən, pantalə velətçiszesə.

Suskə ətamədəskət vydköd turun, — gogъbasəmən sız-zə pantalən nijə.

A eakkez, kədnala loktisə velətçissez, oz-na tymbaşə nekətən, kytçekə zevşışəməş. Əti-əti pantashən toko kuʃbukkez.

— Munam ozañ. — Gorətçis velətiş. Sessa sodtis. — Torjən kolə vətlətnə.

Torjətçisə, kyz vorovej çukər.

Pasuk da Toła toko vizzəstisə sułgalan.

... kotraşəp çələq, ekəpəp eak

ОТЕКА

— Çeļad! — Īkəstis vəra velətiş, — kər me ukəsta,
sek çukərtçə ətləə!

— Ladno, ladno! — Paşkalisə vər paşa vyez.

Въд kəzok uvtə, въд tъrok dъnə, въд turunok
kolasə pavkənъ çeļadlən şinnez. Oz kol seeəmin,
kъtçə-vъ nija ez vizətə.

Pondisə pantaşnъ eakkez.

Von kъz jaja maşleñnik. Von setçin griv — sulalə,
kъz turi. Setən veł vizənъ gəseakkez. Şinmə pondisə
peşitçənъ tъzəkkez, burjeldəggez. A sajlañas, tъsok
vъlyп, aşnysə tъtçisə şera kuſvukkez da gutkulən
eakkez, kət nija oz i kolə.

Țurətəmən kotaşənъ çeļad, əktənъ eak. Въdьs
termaşə, medvъ eaknas tъrtınъ aşsis doz.

— Te on vermъ tъgnъ, on!..

— Verma!

— On, on... .

— Kъtçə-ni tijanlə!

Vermaşənъ ətaməd kolasanъ çeļad.

A Pasuk da Toła ыlə-ed munəmaş, çut toko tъda-
lənъ. Əddən-ni perxətəş nija talun. Koprasənъ, țurə-
tənъ kəzokkez kolasət. 8ırıta əktənъ eaksə, zik-ed
goṭṭənъ ləm. Da setçə-zə eakbə nylə adzişə.

— Oj!.. Mas! — īski-pojki gorətçis Pasuk.

— Mъj seeəməs? — Jualis Toła.

Pasuk sъ ez şet. Sija tъjişkə povzis. A Toła, kət
i ez vezərt, no siž-zə povzis. 8ъ-avi. Çələnъ. Toko
kəzzəzzagvъ uskətənъ.

Seşsa Pasuk suis:

— A tədan, Mîsasə? Kədə wawalym?.. Vəras?..

Әзәмәш-taj есә?..

— А-а-а.— Guşən-moz, poləmən 8yasıs Tolə.

Təd vylanıbs nylə usis təvşa skazkibs, kədə viştalis Doronika. Biç pondisə rovnp. Siz vyste i kajə şəd kymər. Siz vyste i əzəp vəras.

— Kolə cozzıb kət əktəpən eaksə.— Kədakə suis.

Nija pondisə termaşp, rızp, vetləp ətmədərə. Sırpta əktəpən eak.

Çulalis kəkdas minuta tymbda. Drug kylis 8y:

— O-op! Menam dozjə tıgə-nıl! — gorətis Pasuk.

— Menam-ed si3-zə... Metçalam vəlis nylə.— Kylis Tojalən 8y.

Kökən baitikə əktəpən ozlaq. Eakъs adzişə eza vurzıka. Sodə nylən vyp. Nevaşın vəlisə kyməra-koğəş. A əni radıbs — gırkanıbs oz tər. Pondylasə şeravnp, zungətəmən şıvnp, da gazaa tyjkə baitp. Da i myla ne gazətçəp? Ed nija vəliş talun vydənəs vermasə. Ças zyn ez çulav, a dozzeznıbs tırisə-nı.

— Əni zərpezanıb pondam.— Suis Tolə.

Kutçisə əktəpən zərpezanıb.

Ezə-vy naqtə əktisə i kurazkaezanıb, no qedyr myjiş pondis kbynıb 8y:

— U-u-u, u-u-u!..

Pasuk da Tolə ez vezərtə. Ukəstisə rapıt.

I vəra nija kyləpən 8y:

— U-u-u, u-u-u!..

— Velətçisəs korə, kolə munnp.— Vezərtis da suis Pasuk.

Pondisə kotərtnp məd velətçisəs dypə.

Çoza ətlaaşisə vydənnıbs.

Къз токо әкшишә, sek-zə pondisә түннү gortlan,
Pañnik derevñalañ.

Munikә baitәnъ, kin әktәm unazъk, kin — jeeazъk.
No въдәппъс ави vermәмаş тыртнъ dozzeznъsә. Kәda
әktәma зыпңас, kәda ңевна-da ави тыртәма.

— Kin әktis unazъk, sija unazъk otsalas kolxozлә,
skolalә, gosudarstvolә. — Viñtalis velәtiş.

A Pasuk da Toña ы oz şetә. 8ың-8ың kerasә da
вәра i çәlәпь. Tukjәпь түпәпь medvәгъп. Dozzeznъsә
niјa vevtәmaş korrezәn, med ңекин ez tәd una-ja
пыләп eакъс:

— Talun vәliş mijә тытçalam... Әni vәliş mijә
vermam. — Dumajtъstis Pasuk.

Baitikә ez i kažalә, kәr loktisә skolaanъs.

Skolaanъ pondisә dozzeznъsә eak uvtiş rektъпь.
Çeļaqъs suvtisә şәрşән-вәршән. Pasuk da Toña suvtisә
medvәгә.

Velәtiş mukәdsә oskә:

— Divo әktәмт, molodeç.

A mukәdsә vidыslә:

— Jeea, баña, әktәмт.

Velәtiş дынә şibәtçәпь Pasuk da Toña.

Gәrd galstuka pioner qivujtçә:

— Nekә түгjәз niјa әktәmaş?

— Вы-ed ңекә. — Sodtis mәdik velәtçis.

A Pasuk da Toña — pelleznъsә adzәпь, seeam ra-
dәş. 8ыңqәvtasә, çatyrçыстасә: to-pә mijә.

A kәr pondisә пылиş rektъпь, — velәtişs pajmis,
şinnesә suvtәtis.

Pasuk da Toña шо esә gazaа viзәtәпь.

— Күбуккес мијанлә oz kolə. — Соръта viшалис velətiş da dozzeznıbsə нылиш puktis вокə, ez rektъ.

— Ka-ka-ka!.. Күбуккез!..

— I poneakkez!..

— Vot i ossaşisə!..

— Эк, тijə! Eakjalişsez!..

Pondisə çirzıńь çefaq, vakşıńь şeravńь.

Pasuk da Toła wəra ləgaşisə. Sulalənp̄ mestaanıbs i trek oz kerə. Şinkımuvtətfinbs vizətənp̄ toko ətamədnıbs vylə. Nija əni ne toko ləgaşisə, no i stbd lois. A kər-zə on ləgaş? Ed nylə kъkiş-ṇi ez ləşav: i kartov ez kuzə saqıtńь i bur eakkez tuja əktisə kūbukkez.

— Vot-ed!.. Myla edə kъvzə şorniesə? — Suis ətik velətciş, vytte qerə.

— Kolə-ed burzyla kъvzıńь? — Suis mədik.

Seşşa velətişbs چevyta gorətçis:

— No, Pasuk da Toła, edə polə. Mədrýrişa kerat burzyla.

Ena kъvvezşan Pasuklə da Tojalə lois dolbızık. A sulalənp̄ şo ozzamoz. 8y oz şetə. Myjkə dumajtənp̄.

Velətcişsez vydənnıbs petisə ətərə. Koltcisə toko Zinaida Petrovna da gərd galstuka pioner vozatəj. Nija pondisə tıppıń, no suvtcisə da myjkə guşən baitənp̄.

Dyr dumajtisə Pasuk da Toła. No səvərgyn ətəs kylə zagvъv suis:

— Burzyla-pə velətcińь... Kъvzıńь... Kylin?

— Toko urokkez kъvzıńь, seşşa ңem. Praktikasə nylis çapkыńь. — Siz-zə zagvъv suis mədbs.

I вәра җәләпь.

Nedyr түjis velatişs myjləkə kıtsalis Pasuksə.
Pasuk munis. A Tolə bergətçis da kotərtis gortas.
Si3 sylən ləgbs i kojis.

Pasuklə Zinaida Petrovna viştalis:

- Asyp me ordə loktə kъknannyt.
- Ladno.— Suis Pasuk.

BURZЬKA VELѢTСЬНЫ!

Skolaып тунә urok.

Lois peremena.

— Кывзә çelad, urokkez вәръп petam karç jәrә. — Viштalis Zinaida Petrovna.

— A дыр kezә? — Jualis әтик velәtiş:

— Nedыр kezә. Talun mijan avi-ңи ekskurşija. Seşşa nija oz-ңи tavo loә. Talun siз toko... Ed coza kolas garjынь kartov.

Şilәtә şilkan. Peremena çulalis. Kutçisә вәра velәtсьпь.

Das lun-ңи tavo вәра velәtсөпь çelad, viл vъnәn jirәпь naukasә.

Bura pondisә velәtсьпь i Pasuk da Toła. Loktәпь luniş lun. Әтик minutaәn ez-na şorňtylә.

Talunqa asylә, nevъt rua asylә, nija loktisә medoz. Loktәn kuz tuj baitisә:

— Velәtсьпь dak velәtсьпь.

— Toko urokkez vъlyп... Şorńiez vъlyп...

— No-no... Tәda...

I vъl-ed, velәtсөпь toko urokkez vъlyп. Seşşa nekъeәm ekskurşija vъlә oz тунә. Eakjalәm вәrşan

velətişs kerlis nə ətik ekskursija. Vəlisiə velətnə
karç vraggezəs i s. oz. A Pasuklən da Tojalən dukbə
ez vəv. Şorñi vylə loktasə, səvərən kytçə i vəzənpəsə
zəvasə. Da i sek, kər pondisə velətçən, vəlisə eks-
kurşijaez. A Pasuk da Toła kyz sylasə kytçəkə. Toko
urokbs çulalas, sek-zə münəpə gortanbs. Muntən
viştalasə: uzaçnə-pə talun kolə, qeto vişəm vylə
yvsətçəsə. Og təd, poqı i talun niya rəssasə, oz petə
karç jəras. No vizətam, myj loas.

Şilətnə pondis şilkan. Urokkez çulalisə.

Velətiş viştalis, vylətə şetis komanda:

— Ləşətçə, petam!

Gira-gara pondisə petnə. Minuta ez çulav, kyz
petisə vədəppəs. Kołtçisə toko Pasuk da Toła. Niya
siż-zə ləşətçən, tədalə mədənə petnə. No Pasuklə
təd vylas usis gozşa lumbəs, kər sija vajis kužukkez.
Tołakət zاغvub pondis baitnə:

— A tədan, myjla menə korlis sek velətişs?

— Og. A myjla?

— Sə ordə vəli əksəmaş pionerrez. Mijanəs niya
eəktənə velətçən vürzəka, qem nə koļavnə, eəktənə
gizşənə pionerə. Te vot sek en vəv, kytənkə kotraşin.
A niya əddən una baitisə. Me çajta, vürə eəktənə kernə.
Əddən laskova baitis i velətişs, loatə-pə pionerrezən.

— No-o! Sek-ed rŷr kolas pykət vətlətnə?

— Nə-e. Oz kov.

— Kyz oz kov? Kər sek kotraşnə?

— A vyl-ed.

Ezə myjkə baitisə, sessə petisə karç jərə. Ez-vy
naṭṭə petə, kyz-vy vəli ekskursija. Bəga-vy naṭṭə

— A medvəgъn pondam вошь капуста,— baitə velətis.

ръссисә. Да токо сijən petisә, тыла velətişs koris nedysr kezə.

Золзәпь karç jəryп velətcişsez, vizətəпь вьд karçsə.

Kotərən Pasuk da Toła şibətcişə пь dypə. Pondisə kъvzъпь, тыj baitə velətiş.

Drug kъşaңkә mytcişis bałamos. Zinətə lebalə, katışe Pasuk jur gəgər, oz lez kъvzъпь.

— A medvətъп pondam вошпь kapusta, — baitə velətiş.

— Vizətə-zə, kin-nə pъrətləma kapusta korsə? — Kinkə juasə.

A velətişs sъη-sъη keris da suis:

— Viştalə, çelad, kin tədas? Eta jılış gozumnas vəli вьDSA ekskurşija. Tədnъ kolə.

Вьdəпппs dumajtəпь, viştaləпь-вь, da srazu ne kъz oz vermə. Siz-zə dumajtəпь i Pasuk da Toła, kət nija oz i tədə.

Zin-n-n pukşis Pasuk kъməs vylə bałamos.

— Ek-ekk!.. Oj-je-joj!.. Ь-ь-ь! Bałamos çuskis!.. Ь-ь-ь! — Pondis uñqavпь gorzъпь Pasuk.

A Toła kažalis Pasuksə da siz-zə pondis gorzъпь:

— Ь-ь-ь!.. Etə sija vrediteļs!.. Sija pъrətlis kapustasə... Sija! Вь-ь-ь!

Kъknannpь gorzəпь, вьksəпь, kъz kinkə niјe vartlis.

Vak-vak şerəmtcişə velətcişsez. Sъηqəvtis i velətiş. A Pasuk da Toła esə əddənзъk gorzəпь. Ətkə niјe əviđitis bałamos. Mədkə — kuimət ryra-ṇi зugşisə, tuluşşan da arəz kuimət ryra-ṇi пь vylən şeraləпь velətcişsez. Sijən i вьksəпь gorzəпь, nełki goralə karç jər.

— Тұрмас-ңи, тұрмас gorzъпь. Кѣт ҹускис, set veşkalas çoza. A тыj vot ңe siз viшtalit — siјe çoza on veşkәt. — Энпь pondis velәtiš.

Nevna dugdьstisә gorzъпь, no șo esә sýrkjalәпь, вүттे vyrskәпь 8ыд.

— Bәra ңe siз viшtalisә.

— Bәra zugşisә.

— Ә-әк tijә! ..

— Bałamobъs ави vrag-ed...

Baitәпь çelad, aşпыs vakşәпь şeralәпь.

Pasuk da Toła şo oz lәnşә. Sýrkjalәm uvja әтъs gorәtçis:

Tijә pыr-ed ekskurşijaezәn vetlit.

Mәdъs siз-zә sodtis:

— Mijә-ed egә vetlә...

Velәtçissez şo esә şeralәпь, kiekәпь, vakşәпь.

A Zinaida Petrovna тыjkә çoza-ed dumajtъstis da çorъta gorәtçis:

— Тұрмас-ңи şeravny! Çukәrtçә! Kolә tүппь!

Bыdәппь çukәrtçәпь. Zinaida Petrovna şibәtçis Pasuk da Toła dъnә. Çәlәmәn viзәtә пь vylә. Velәtçissez kъeävtisә piјә. Pasuk da Toła loisә kъeен. Şo esә sýrkjalәпь. Şo esә jugъt şinvanыs kotәrtә vizъv sorәn. Çәlәпь. Siз-zә çәlәпь i mәd velәtçissez, şinneznъsә suvtәtәmaş da viзәtәпь kъk jort vylә. Viзcişәпь, kin тыj gorәtças. I sondiis тыrşәmәn suzәtçә arsa jugәrnas. I sija, tъdalә, tedә-zә-vъ, тыj pondas baitпь velәtiš, da Pasukъs Tołaьskәt.

— A тыla tijә, suat, ed vetlә?.. Myla-nә? — Pondis baitпь velәtiš.

Şinva sorən baitə Pasuk:

— Gortın uzalim. Vetlim i... Da-ed og-zə pondy viştashpı vydəs.

— Viştas, viştas. Mıj setiş. — Juasə velətiş.

A Toła kışaŋkə vytte usis:

— Ogə tijə viştashə!

— Mıla.

— Nekər ogə! Doronika ƿawapıty myj suas!..

Ogə!

— Kyeam Doronika?

— Keda skazkiesə-taj... Sija ez eaktı viştashpı.

Nekər og viştashə!

Velətiş myjkə vytte kažalis. Nedır myjiş gorətçis:

— No, Pasuk da Toła, dugdə gorzıny. Me tıjanəs vezərti. Me əni təda, myla tijə nəm ed kuzə kerny. Tijə wəwətçatə. Eta jılış baitam ayyı. Ayyı velətçypı loktə ozzık. A əni munam gorttezə.

Əddən çoza vydənnıs roznitçisə.

Munisə gortanıs sız-zə Pasuk da Toła. Nija əni ez-ni gorzə.

Skola karç jərə kojtçisə toko velətiş da kuim pioner. Dyr nija myjkə baitissə, kinəskə kaştlyisə, — culətisə vydsa zaşedaqno. Seşşa pioner vozatəj viştalis:

— No, əni munam. Bxeamika baitam pıkət.

Dyr myjiş loktisə gortanıs Pasuk da Toła. Pukxisə gort əsyp uvtanıs da pondisə myjkə baitın. Guşənmox baitən, vytte polən vərzətnı lən tıtsə.

I pondisə baitny:

— A, loktit-ṇi.—Kerkuiş petis da sъassis Pasuklən ajys.

Sъkət petisə i pionerrez. Nija ozaləmaş lokny Pasuksə da Toləsə. I, tъdalə, myjkə jestəmaş baitny kerkuas.

— No, Pasuk da Tolə, kъz pondam velətçypъ ozlaŋ.—Gorətçis ətik pioner.

I pondisə baitny. Baitəpъ pionerrez, baitəpъ Pasuk da Tolə, baitə i ajys.

Medvərgyn pioner vozatəj kerə vyste itog:

— Təvvyl myjmu kojalitə urokkez. Eta poniş ed kuzə saditny kartov. Gozumnas vəlisə ekskursijaez, a vyd əkskursija ozyn şorniez. No tiyə uməla klyvzit

nijə: kotaşit bokət da püssalit. Eta ponış bur eakkez tujə əktit kuşukkez.

— A əni,— ozalis gorətçəny mədik pioner,— velətçitə toko urokkez vülp. Ekskursijaesə çapkitə, kyz suənə, praktikasə vunətitə. Eta ponış karç vrediqəl tujə viştalitə bałamoseş. Vot-ed! Kuimish-pi zıgşyli.

— Bədəs vinovatış Doronika wawapım. Sija-ed wəvətlis! — suis Pasuk.

— A-a-a! — Kazalis ajys. — Von tijə kyz!.. Me başa eta jılış eg i təd...

Nevna dugdəystisə baitın, çələn.

Sessa wəra baitən, vütte kyz gırış morttez. Perxta baitə pioner vozatəj:

— Aşın skolaas velətişlə viştalə siž: virzıka velətçən, urokkez ne kołavın, a siž-zə vetlən pıskurşijaezən, kyzın şorqiez, da eşə gizşyń pionerə.

— Çapkyń Doronikasə, aş kət i wava! — Sodtis Pasuklən ajys. Sija baitə pıkkət kyz i çələq-zə.

— A-a! Vot-vot, çapkyń! — Ozzamoz perxta orətis ətik pioner.

Medvərən Pasuk viştalis;

— Ladno. Siž i viştalamə...

— Siž i pondam kern. Vot. — Ozalis gorətçəny Toła.

Sessa wə ez lo.

Nə başlısan sondilən şələməs vütte burmis, əni vütte termasə sija uzn — sajəvtçə vər sajas.

Bədənnəs roqnitcisə gorttezanı.

РъЕКЭС

Doroñika ordyn	3
Karç jəgъn	7
Şakla	14
Burzъka velətçъпъ	23

Цена 15 коп.

ЗА УЧЕБУ

На коми-пермяцком языке

**Молодая Гвардия
(национальный сектор)
Москва, Новая пл., 6/8**

**СКЛАД ИЗДАНИЯ: магазины и отделения Книгообъединения ОГИЗа и Коопкниги. Любую книгу на национальных языках высыпает наложенным платежом (без задатка).
Дом Интернациональной книги: Москва, ул. Горького, 51.**